

505-kentän käyttö

Kumea 23.11.2016
(päivitetty 25.11.2016)

Ville Huhtala

RDA 25.1 Viittauksen kohteena oleva teos

liittyvä teos

Teos, jolla on jokin suhde kuvailtavana olevaan teokseen.

Teokseen viitataan soveltamalla kohdassa 24.4 annettuja yleisiä suosituksia.

24.4 suhteiden merkitseminen

- tunniste
- auktorisoitu hakutieto
- rakenteistettu kuvailu
- vapaamuotoinen kuvailu

Suomalaisten kirjastojen linjaukset kohtaan 25.1

- **Teosten välinen osa-kokonaisuussuhde on lisäydinelementti** kokoomateoksissa, poikkeuksina runot, virret, konferenssiesitelmät, päiväkirjat, haastattelu- tai kirjekokoelmat ja vastaavat aineistot. Linjaukseen voidaan tehdä poikkeus kuvailevan yhteisön harkinnan mukaan, jos linjauksen noudattaminen osoittautuu kohtuuttoman raskaaksi.
- Teosten välinen suhde on lisäydinelementti myös sarjasuhteissa (seuraaja, edeltäjä yms.).

Huomiot

→ Sääntö ja linjaus ei ota kantaa kuvailuun, jossa sisällysluettelon merkitsemisellä autetaan asiakasta löytämään, tunnistamaan tai valitsemaan hänen haluamansa aineisto (tosin: mikä on teos?)

→ Sääntö tai sen linjaus ei pakota käyttämään 505-kenttää

LC-PCC PS for 25.1

- Kokoomateokset: ydinelementti LC:lle
- Käytä 505-kenttää, paitsi jos 1) jo muualla kuvailussa tai 2) liian työlästä
- Anna auktorisoitu hakumuoto merkittävimmälle tai ensimmäiselle teokselle, jos se muodostaa merkittävän osan aineistoa
- Jätä huomiotta vähäiset kontribuutiot
- Samat poisjätöt kuin SKL
- Ydinelementti myös sarja-aineistojen suhteille

- PCC: ei ydinelementti; ohje muuten hyvin samanlainen LCC:n kanssa

LC-PCC PS for 25.1.1.3 (teokseen viittaaminen)

Muodollinen huomautus sisällöstä (rakenteistettu kuvailu)

LC/PCC käytäntö: Luo muodollinen huomautus sisällöstä seuraavasti:

1. Käytä soveltuvaa 1. indikaattorin arvoa 505-kentässä (määrämuotoinen huomautus sisällöstä) ilmaisemaan huomautuksen luonnetta, esimerkiksi "Sisältö:", "Puutteellinen sisältö:", "Osittainen sisältö:"
2. Tallenna se päänimekkeen muoto joka on parhaan tunnistuksen tarjoavassa lähteessä; kuitenkin jos nimeke on nimiösivulla, niin käytä yleensä sitä; anna muu nimeke yleensä vain siinä tapauksessa, että päänimeke olisi merkityksetön ilman sitä tai jos muu nimeke voi oleellisesti parantaa sanahaun tulosta.

3. Kun sisältömerkinnöillä on eri vastuullisuustiedot, niin tallenna yleensä ensimmäinen vastuullisuustieto jokaiselle sisältöhuomautuksen päänimekkeelle.
4. Yleensä jätä pois esiö(* prefatory; sisältää myös johdannon) ja muu vähämerkityksellinen sisältö
5. Yksinitediset julkaisut:
 - a) Jätä pois lukujen ja osioiden numerointi
 - b) Erotta rakenneosat **välilyönti-ajatusviiva-välilyönti** –merkinnällä
(= välilyönti-viiva-viiva-välilyönti)

6. Kaksi- tai useampiosaiset julkaisut:

a) Anna osan tai lohkon määritteet samassa muodossa(* RDA liite B?) kuin aineistossa; erota määritteet nimekkeestä piste-välilyönti -merkinnällä.

b) Jos fyysisten osien määrä eroaa bibliografisten osien määrästä, niin lisää fyysisten osien määrä sulkeissa nimekkeen tai nimekkeen ja vastuullistiedon jälkeen

c) **Erota jokainen osa toisistaan välilyönti-ajatusviiva-välilyönti -merkinnällä;** jos osia puuttuu, laita välilyönti-ajatusviiva-välilyönti -merkintä jokaisen nimekkeen (paitsi ensimmäisen) eteen ja jätä neljä välilyöntiä merkitsemään puuttuvaan osaa; **jos fyysinen osa sisältää enemmän kuin yhden nimekkeen, niin käytä ISBD-välimerkkejä siten että saman henkilön/yhteisön nimekkeet ovat erotettu toisistaan välilyönti-puolipiste-välilyönti -merkinnällä ja eri henkilöiden/yhteisöjen nimekkeet on erotettu toisistaan piste-välilyönti -merkinnällä.**

d) Kun moniosaisen julkaisun jollakin osilla on omat nimekkeensä ja jollakin ei ole, niin käytä muodollisessa sisältöhuomautuksessa merkintää "[nimekkeetön]" (without special title) edustamaan nimekkeettömiä osia.

LC käytäntö: Käytä edellä esitettyjä ohjeita seuraavin muokkauksin:

1. Käytä LC:n primaariluetteloinnissa sisältöhuomautuksessa vain perustasoa (505-kentän toinen indikaattori = #). Älä käytä osakenttiä ‡g, ‡r, tai ‡t.
2. Give tables of contents in e-CIP records according to the guidelines in DCM D8.9; note that the limitation stated in 2. immediately above does not apply in the case of e-CIP records.
3. When the cataloger has created a single bibliographic record that covers a number of ephemeral publications, follow DCM C18.8 or DCM C14.
4. Jos osilla on **eri painostiedot** (see Policy Statement 2.5.1.6.1), niin lisää jokaisen nimekkeen tai nimekkeen ja vastuullisuustiedon **jälkeen suluissa painostiedot**, julkaisuajat, jakeluajat jne.

(Sarja-aineistot: LC/PCC käytäntö: käytä 7XX-kenttiä...)

Formaatin 505-kenttä - määrämuotoinen huomautus sisällöstä

Kaksi kuvailutasoa

- ind. 2 = # perustaso
Huomautus sisällöstä, vain ‡a-osakenttä merkinnän alussa
- ind. 2 = 0 parannettu taso
merkinnässä käytetään ‡t-, ‡r- ja ‡g-osakenttiä toistaen
 - ‡g - muut tiedot (ei indeksoida selailuhakuun)
 - ‡r - vastuullisuusmerkintö
 - ‡t - nimeke

Tasojen ero: kumpikin indeksituu sanahakuun, mutta vain parannetulta tasolta voidaan poimia luotettavasti(?) nimeke- ja vastuullisuustietoja vastaaviin indekseihin

RDA:n kannalta tämä on edelleen rakenteistettua kuvailua eikä hakutietoa

ESIMERKKI 1A

505-kenttä perustasolla (ind.2=#) ja parannetulla tasolla (ind.2=0), ISBD välimerkit

Kolme amerikkalaista klassikkoa

505 0# ‡a Veren perintö / Mark Twain ; suomentanut Valfrid Hedman (4. p.). Neljä miljoonaa / O. Henry ; valikoiden suomentanut Ritva Mäkelä (2. p.). Hymy tikkaiden juurella / Henry Miller ; suomentanut A.K.M. Taipale (3. p.).

<== VASTAAVUUS ==>

505 00 ‡t Veren perintö / ‡r Mark Twain ; suomentanut Valfrid Hedman ‡g (4. p.). ‡t Neljä miljoonaa / ‡r O. Henry ; valikoiden suomentanut Ritva Mäkelä ‡g (2. p.). ‡t Hymy tikkaiden juurella / ‡r Henry Miller ; suomentanut A.K.M. Taipale ‡g (3. p.).

"Korttinäyttö" kummassakin tapauksessa sama:

Sisältö: Veren perintö / Mark Twain ; suomentanut Valfrid Hedman (4. p.). Neljä miljoonaa / O. Henry ; valikoiden suomentanut Ritva Mäkelä (2. p.). Hymy tikkaiden juurella / Henry Miller ; suomentanut A.K.M. Taipale (3. p.).

ESIMERKKI 1B

505-kenttä parannetulla tasolla (ind.2=0), ISBD välimerkit

<linkit poistettu kaikista esimerkeistä, lisätty näyttökaappaukset>

Kolme amerikkalaista klassikkoa

505 00 ‡t Veren perintö, 4. p. / ‡r Mark Twain ; suomentanut Valfrid Hedman. ‡t Neljä miljoonaa, 2. p. / ‡r O. Henry ; valikoiden suomentanut Ritva Mäkelä. ‡t Hymy tikkaiden juurella, 3. p. / ‡r Henry Miller ; suomentanut A.K.M. Taipale.

Veren perintö, 4. p. / Mark Twain
suomentanut Valfrid Hedman. Neljä miljoonaa, 2. p. / O. Henry
valikoiden suomentanut Ritva Mäkelä. Hymy tikkaiden juurella, 3. p. / Henry Miller
suomentanut A. K. M. Taipale.

Sisällysluettelo:

Veren perintö, 4. p. /

Mark Twain ; suomentanut Valfrid Hedman.

Neljä miljoonaa, 2. p. /

O. Henry ; valikoiden suomentanut Ritva Mäkelä.

Hymy tikkaiden juurella, 3. p. /

Henry Miller ; suomentanut A. K. M. Taipale.

Parannettu taso ISBD välimerkit

- Melinda rivittää puolipisteen kohdalla, Finna †t, †r ja †g:n kohdalla
- Jos painosmerkinnöt olisi merkitty sääntöjen mukaisesti †g-osakenttään, niin minkä kokonaisuuden mukaan ne olisi rivitetty? †g voi esiintyä kirjauksen alussa ja lopussa...

ESIMERKKI 2

Tietueessa 505-kenttä kahdella tavalla: ind.2=# (perustaso) ja toisessa ind.2=0 (parannettu taso), ISBD välimerkit

Kahden maan kulkija / Matti Rönkä

505 0# ‡t Isä, poika ja paha henki ; Tuliaiset Moskovasta ; Väärän maan vainaja.

505 00 ‡t Isä, poika ja paha henki ; ‡t Tuliaiset Moskovasta ; ‡t Väärän maan vainaja.

Isä, poika ja paha henki
Tuliaiset Moskovasta
Väärän maan vainaja.

Sisällysluettelo:

Isä, poika ja paha henki ; Tuliaiset Moskovasta ; Väärän maan vainaja.
Isä, poika ja paha henki ;
Tuliaiset Moskovasta ;
Väärän maan vainaja.

Perustaso ja parannettu taso ISBD välimerkit

- Melinda käyttää puolipistettä rivitykseen, näyttö tässä oikein
- Finna ei rivitä perustasolla. Parannetulla tasolla rivitys osakentän ‡t kohdalla (näyttö tässä oikein)

ESIMERKKI 3

505-kenttä neljällä tavalla: A): perustaso ISBD, B): parannettu taso ISBD, C): perustaso AACR2 ja D): parannettu taso AACR2

505 0# †a **A)**: Adios nonino ; Oblivion ; Romance del diablo ; Buenos Aires hor o ; Otono porteno ; Chiquilin de Bachin ; Libertango / A. Piazzolla. Täysikuu ; Siks oon mä suruinen / T. Kärki. Punatukkaiselle tytölleni / O. Virta. Tangonator / I. Rantala

505 00 †t **B)**: Adios nonino ; †t Oblivion ; †t Romance del diablo ; †t Buenos Aires hor o ; †t Otono porteno ; †t Chiquilin de Bachin ; †t Libertango / †r A. Piazzolla. †t Täysikuu ; †t Siks oon mä suruinen / †r T. Kärki. †t Punatukkaiselle tytölleni / †r O. Virta. †t Tangonator / †r I. Rantala.

505 0# †a **C)**: Adios nonino ; Oblivion ; Romance del diablo ; Buenos Aires hor o ; Otono porteno ; Chiquilin de Bachin ; Libertango / A. Piazzolla -- Täysikuu ; Siks oon mä suruinen / T. Kärki -- Punatukkaiselle tytölleni / O. Virta -- Tangonator / I. Rantala.

505 00 †t **D)**: Adios nonino ; †t Oblivion ; †t Romance del diablo ; †t Buenos Aires hor o ; †t Otono porteno ; †t Chiquilin de Bachin ; †t Libertango / †r A. Piazzolla -- †t Täysikuu ; †t Siks oon mä suruinen / †r T. Kärki -- †t Punatukkaiselle tytölleni / †r O. Virta -- †t Tangonator / †r I. Rantala.

A): Adios nonino
Oblivion
Romance del diablo
Buenos Aires hor o
Otono porteno
Chiquilin de Bachin
Libertango / A. Piazzolla. Täysikuu
Siks oon mä suruinen / T. Kärki. Punatukkaiselle tytölleni / O. Virta. Tangonator / I. Rantala

Sisällysluettelo:

A): Adios nonino ; Oblivion ; Romance del diablo ; Buenos Aires hor o ; Otono porteno ; Chiquilin de Bachin ; Libertango / A. Piazzolla. Täysikuu ; Siks oon mä suruinen / T. Kärki. Punatukkaiselle tytölleni / O. Virta. Tangonator / I. Rantala

A): perustaso ISBD välimerkit

- Melinda rivittää väärin (puolipiste) – nimekkeet ja vastuullisuustiedot eivät pysy yhdessä
- Finna ei edes yritä...

B): Adios nonino
Oblivion
Romance del diablo
Buenos Aires hor o
Otono porteno
Chiquilin de Bachin
Libertango / A. Piazzolla. Täysikuu
Siks oon mä suruinen / T. Kärki. Punatukkaiselle tytölleni / O. Virta. Tangonator / I. Rantala.

B): Adios nonino ;
Oblivion ;
Romance del diablo ;
Buenos Aires hor o ;
Otono porteno ;
Chiquilin de Bachin ;
Libertango /
A. Piazzolla.
Täysikuu ;
Siks oon mä suruinen /
T. Kärki.
Punatukkaiselle tytölleni /
O. Virta.
Tangonator /
I. Rantala.

B): parannettu taso ISBD välimerkit

- Kumpikin rivittää väärin (nimekkeet ja vastuullisuustiedot eivät pysy yhdessä)

C): Adios nonino
Oblivion
Romance del diablo
Buenos Aires hor o
Otono porteno
Chiquilin de Bachin
Libertango / A. Piazzolla
Täysikuu
Siks oon mä suruinen / T. Kärki
Punatukkaiselle tytölleni / O. Virta
Tangonator / I. Rantala.

C): perustaso AACR2 välimerkit (--)

- Melinda rivittää osittain oikein, paitsi ;-merkin kohdalla
- Finna rivittää oikein

C): Adios nonino ; Oblivion ; Romance del diablo ; Buenos Aires hor o ; Otono porteno ; Chiquilin de Bachin ;
Libertango / A. Piazzolla
Täysikuu ; Siks oon mä suruinen / T. Kärki
Punatukkaiselle tytölleni / O. Virta

D): Adios nonino
Oblivion
Romance del diablo
Buenos Aires hor o
Otono porteno
Chiquilin de Bachin
Libertango / A. Piazzolla
Täysikuu
Siks oon mä suruinen / T. Kärki
Punatukkaiselle tytölleni / O. Virta

D): parannettu taso AACR2 välimerkit (--)

- Melinda rivittää osittain oikein, paitsi ;-merkin kohdalla
- Finna rivittää väärin (osakenttämerkit)

D): Adios nonino ;
Oblivion ;
Romance del diablo ;
Buenos Aires hor o ;
Otono porteno ;
Chiquilin de Bachin ;
Libertango /
A. Piazzolla
Täysikuu ;
Siks oon mä suruinen /
T. Kärki
Punatukkaiselle tytölleni /
O. Virta
Tangonator /
I. Rantala

ESIMERKKI 4

**505-kenttä perustasolla (ind.2=#) ja parannetulla tasolla (ind.2=0).
Merkintä (--) erottimella**

France 1848-1945 / Theodore Zeldin. - 2 nidettä

505 0# ‡a Vol. 1. Ambition, love and politics (1973) -- Vol. 2. Intellect, taste and anxiety (1977).

505 00 ‡g Vol. 1. ‡t Ambition, love and politics ‡g (1973) -- ‡g Vol. 2. ‡t Intellect, taste and anxiety ‡g (1977).

Vol. 1. Ambition, love and politics (1973)

Vol. 2. Intellect, taste and anxiety (1977).

Vol. 1. Ambition, love and politics (1973)

Vol. 2. Intellect, taste and anxiety (1977).

Sisällysluettelo:

Vol. 1. Ambition, love and politics (1973)

Vol. 2. Intellect, taste and anxiety (1977).

Vol. 1.

Ambition, love and politics

(1973)

Vol. 2.

Intellect, taste and anxiety

(1977).

Perus- ja parannettu taso AACR2 (--)

- Melinda näyttää kummankin tapauksen oikein
- Finna näyttää perustason oikein, mutta rivittää parannetun tason väärin (osakenttämerkit)

Johtopäätökset

- **Asiakasnäyttöjen kannalta ainoa toimiva ratkaisu on käyttää välilyönti-ajatusviiva-välilyönti -merkintää** (eli väli-viiva-viiva-väli = ' -- ')
- Samalla voitaisiin ottaa käyttöön LC-PCC PS for 25.1 ja LC-PCC PS for 25.1.1.3, jossa sisällön merkitseminen on valmiiksi mietitty
 - valmiit ohjeet, kuvailun yhtenäistäminen (myös poiminta!)
- 505-kentässä voidaan käyttää tarpeen mukaan perustason (ind.2=#) tai parannettu tason (ind.2=0) koodausta
 - parannetusta tasosta on hyötyä vain niille, jotka haluavat nimekkeen nimekeindeksiin...
- Perustason ja ' -- ' merkinnän käyttö on myös kuvailun kannalta tehokkaampaa: merkintä nopeampaa ja "mössö" helppolukuisempaa
- Kokoomateosten sisältämät teokset merkittäisiin edelleen 505-kenttään (selkeyttää sekä teosten että mahdollisten muiden aineisto-osien välisten suhteiden ymmärtämistä aineistossa)
 - vaikka tämä merkintä ei korvaakaan 7XX-kentän suhdetermin ja auktorisoidun hakumuodon käyttöä